

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Voortgezet Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
1188551

Datum

Betreft Bevoegdheden beroepsgerichte vakken vmbo

Geachte heer/mevrouw,

Op 1 augustus jongstleden zijn veel scholen gestart met de nieuwe beroepsgerichte programma's voor het vmbo. Per 1 augustus aanstaande gaan ook de resterende scholen over van afdelingsvakken naar de beroepsgerichte profielen. De vernieuwing in het vmbo betekent vanzelfsprekend veel voor vmbo-docenten en kan gevolgen hebben voor de bevoegd- en bekwaamheid van docenten die lesgeven in die beroepsgerichte programma's. Met deze brief informeer ik u over wat u kunt doen om te zorgen dat uw docenten bevoegd en bekwaam zijn om les te geven in de beroepsgerichte profielen en welke ondersteuning daarbij beschikbaar is.

In de volgende paragrafen ga ik in op de volgende vragen:

1. Wanneer is een docent bevoegd?
2. Moeten al mijn docenten in de beroepsgerichte vakken nu al bevoegd zijn?
3. Welke routes zijn er naar een bevoegdheid voor de profielvakken?
4. Hoe zit het met de bevoegdheid voor de beroepsgerichte keuzevakken?
5. Wat zijn de subsidiemogelijkheden voor scholing naar bevoegdheid of bekwaamheidsonderhoud?
6. Wat te doen voor leraren waarvoor (nog) niets geregeld is?

In de bijlage treft u per beroepsgericht profiel de huidige routes naar een passende bevoegdheid aan.

1. Wanneer is een docent bevoegd om les te geven?

Een leraar geeft een les bevoegd als hij beschikt over een getuigschrift van het hoger onderwijs waaruit blijkt dat hij voldoet aan de bekwaamheidseisen voor het vak waarin hij les geeft, een verklaring omtrent het gedrag heeft en niet door de rechter is uitgesloten van het geven van onderwijs.

Ook zonder zo'n getuigschrift kan bevoegd worden lesgegeven. Daarbij zijn de drie belangrijkste mogelijkheden:

1. Wanneer een ho-getuigschrift onduidelijk is of een bevoegdheid geeft voor een vak dat gewijzigd is, dan wordt deze in de conversietabel opgenomen en vloeit de bevoegdheid daaruit voort.
2. Niet voor alle beroepsgerichte profielvakken bestaan lerarenopleidingen, voor die vakken kan een bekwaamheidserkenning worden aangevraagd.

3. Ook is het mogelijk een ontheffing van de benoembaarheidsvereisten aan te vragen.

Onze referentie
1188551

In paragraaf 3 vindt u meer informatie over de conversietabel, bekwaamheidserkenning en ontheffing.

Tot slot noem ik dat mbo-docenten via een detachering naar een vmbo-school ook bevoegd kunnen worden ingezet.¹ Hiervoor is een formele samenwerking nodig tussen de betreffende vmbo-school en de mbo-instelling.

2. Moeten al mijn docenten in de beroepsgerichte vakken nu al bevoegdheid zijn?

Door een overgangsmaatregel mag tot 1 augustus 2021 voor leraren in de profielvakken en beroepsgerichte keuzevakken in het vmbo van de bekwaamheidseisen worden afgeweken.² Deze overgangsmaatregel geeft de school en de docenten de tijd om noodzakelijke scholing te spreiden en tegelijkertijd de vernieuwing van het beroepsgerichte onderwijs in de school vorm te geven.

Voor docenten in tijdelijke dienst en voor docenten die nieuw in vaste of tijdelijke dienst komen en nog bevoegd moeten worden, gold altijd al dat zij in beperkte mate onbevoegd les mogen geven (gedurende maximaal 4 jaar), mits schoolbestuur en leraar afspreken zich te zullen inspannen om de betreffende bevoegdheid alsnog te halen.³ Docenten die nog niet bevoegd zijn en bij aanvang van het nieuwe schooljaar nieuw in vaste of tijdelijke dienst komen hebben bijvoorbeeld tot 1 augustus 2021 om bevoegd te worden.

In aanvulling daarop biedt de overgangsmaatregel *zittende docenten in vaste dienst* die een beroepsgericht profielvak geven tot 1 augustus 2021 de tijd om bevoegd te worden voor dit vak. Voorwaarde is dat de docent al vóór de invoering van de beroepsgerichte profielen les gaf in een afdelingsvak, intra- of intersectoraal programma dat verwant is aan het profielvak dat de docent geeft. Deze docenten mogen gedurende de overgangsperiode blijven lesgeven in het betreffende vak: zij zijn benoembaar en hun lessen tellen niet als onbevoegd gegeven lessen.

Ook voor deze docenten geldt per 1 augustus 2018 de verplichte registratie in het lerarenregister. De docenten die gebruik maken van de overgangsmaatregel registreren zich eerst in het registervoorportaal. Na het behalen van de passende bevoegdheid voor het profielvak, kunnen zij zich in het lerarenregister registreren. Dat moeten zij voor 1 augustus 2021 doen.

---

¹ Op grond van art. 5 van het Besluit samenwerking vo-mbo.

² Staatsblad 2017, nr. 121.

³ Art. 33 lid 4 Wvo: Iemand die benoembaar is voor een vak, mag dit vak gedurende twee jaar verzorgen mits schoolbestuur en leraar afspreken zich te zullen inspannen om de betreffende bevoegdheid alsnog te halen. Het bevoegd gezag kan de termijn van twee jaar eenmaal met twee jaar verlengen, als dat noodzakelijk wordt geacht vanwege de kwaliteit en de voortgang van het onderwijs aan de school.

3. Welke routes zijn er naar een bevoegdheid voor de profielvakken?

Onze referentie
1188551

Door de vernieuwing van het vmbo sluiten de benamingen van vakken op reeds afgegeven getuigschriften van de lerarenopleidingen niet meer aan op de beroepsgerichte profielvakken in het vmbo. In samenwerking met lerarenopleidingen, vmbo-platforms en pilotscholen zijn afspraken gemaakt over welke afgegeven getuigschriften worden omgezet naar een bevoegdheid voor een profielvak, of bijscholing nodig is etc. Deze afspraken zijn vastgelegd in:

- de *Regeling conversietabel vakken en bevoegdheden vo* (hierna: conversietabel), en
- de *Beleidsregel ontheffing benoembaarheidsvereisten en bekwaamheidserkenning vo* (hierna: beleidsregel).⁴

Een totaaloverzicht per profiel van wat is geregeld treft u in de bijlage.

Omzetting getuigschrift naar bevoegdheid voor profielvak: conversietabel

Voor veel docenten is de omzetting van oude getuigschriften naar de nieuwe profielvakken een afdoende oplossing. De school of leraar hoeft dan niets te doen, omdat in de conversietabel oude bevoegdheden zijn omgezet naar een bevoegdheid voor een profielvak. Dat is gebeurd voor de profielvakken:

- Bouwen, Wonen en Interieur
- Dienstverlening & Producten (D&P)
- Economie & Ondernemen
- Groen
- Horeca, Bakkerij en Recreatie (HBR)
- Mobiliteit & Transport (M&T)
- Produceren, Installeren en Energie
- Zorg & Welzijn (Z&W)

Voor D&P, HBR en M&T geldt daarbij de eis dat specifieke bijscholing is gevolgd.

Vak waar geen lerarenopleiding voor is: bekwaamheidserkenning

Om bevoegd les te geven in een vak waarvoor geen lerarenopleiding beschikbaar is en dat ook niet is opgenomen in de conversietabel, moet bij DUO een bekwaamheidserkenning worden aangevraagd. De beleidsregel beschrijft hiervoor de kaders. Er kan sprake zijn van een *gesloten* of een *open* aanvraag. De gesloten aanvragen betreffen vakken die zijn opgenomen in de beleidsregel en waarbij de voorwaarden voor erkenning zijn beschreven. Voor het vmbo zijn hierbij de profielvakken Maritiem en techniek en Dienstverlening & producten opgenomen. Voor alle vakken waarvoor geen lerarenopleiding is, kan een open aanvraag voor bekwaamheidserkenning worden gedaan. De docent onderbouwt dan zelf dat hij vakinhoudelijk, pedagogisch en didactisch bekwaam is om het vak te geven.

Buitengewoon bekwaam en bijzondere omstandigheden: ontheffing

Als een docent kan onderbouwen dat hij buitengewoon bekwaam is én dat er bijzondere omstandigheden zijn waardoor de betrokkene verhinderd wordt te voldoen aan de benoembaarheidsvereisten, is ontheffing van die benoembaarheidsvereisten mogelijk. Dit is voor alle vakken een mogelijkheid. Met

---

⁴ Conversietabel: Staatscourant 2017 nr. 27130, 17 mei 2017; Beleidsregel: Staatscourant 2016 nr. 50173-n1, 20 oktober 2016.

een ontheffing is een docent bevoegd om les te geven. De mogelijkheden hiervoor zijn eveneens beschreven in de beleidsregel.

Onze referentie
1188551

Ook bij de ontheffing geldt de mogelijkheid van een open en een gesloten aanvraag. Voor het vmbo zijn de volgende vakken voor een gesloten aanvraag opgenomen: de profielvakken Media, vormgeving en ICT (MVI) en Zorg & Welzijn en de keuzevakken binnen uiterlijke verzorging.

Voor het vmbo is relevant dat er sprake kan zijn van een bijzonder geval als een leraar alleen in (een deel van) het vmbo, zoals één profielmodule of een keuzevak, wil lesgeven én aantoonbaar buitengewoon bekwaam is voor het lesgeven in die module of dat keuzevak. Buitengewone bekwaamheid kan bijvoorbeeld onderbouwd worden aan de hand van andere relevante opleidingen die een docent gevolgd heeft, zoals een andere lerarenopleiding of een pedagogisch didactisch getuigschrift aangevuld met vakkennis uit de praktijk. In de beleidsregel is een niet limitatieve lijst van bijzondere omstandigheden en van buitengewone bekwaamheid opgenomen.

Zowel voor de ontheffing als voor de bekwaamheidserkenning geldt dat een individuele aanvraag nodig is. Een bekwaamheidserkenning of ontheffing voor een profielvak is niet schoolgebonden: de betreffende docent mag het betreffende profielvak dan op iedere vmbo-school geven. De aanvraag wordt gedaan bij DUO. Zie voor meer informatie en aanvragen: <https://www.duo.nl/zakelijk/voortgezet-onderwijs/personeel/index.jsp>.

4. Hoe zit het met de bevoegdheid voor de beroepsgerichte keuzevakken?

De afgelopen maanden heb ik met de pilotscholen en de verschillende vmbo-platforms verkend waaraan een bevoegdheidsregeling voor de beroepsgerichte keuzevakken moet voldoen. Deze verkenning heeft geresulteerd in de volgende contouren voor de bevoegdheidseis.

Het uitgangspunt bij de bevoegdheid voor de keuzevakken is – net als voor de andere vakken – dat deze worden gegeven door docenten die bevoegd zijn voor het geven van dat vak. Een keuzevak mag worden gegeven door de docent die bevoegd is voor het profielvak waaraan het keuzevak inhoudelijk verwant is; een verwantschap met meerdere profielen is ook mogelijk. Scholen die keuzevakken aanbieden van buiten de profielen waarvoor zij een licentie hebben, kunnen daarvoor bevoegde docenten van buiten de school aantrekken. Hiervoor kan bijvoorbeeld worden samengewerkt met andere vmbo-scholen of het mbo. Het is de verantwoordelijkheid van de school dat sprake is van een veilige lessituatie, zowel voor leerling als docent, en van een goede outillage, zodat er van beroepsvoorbereiding sprake is.

De school kan gebruik maken van gastdocenten als zij (naar het oordeel van de school) vanuit hun ervaringen en werkzaamheden in andere sectoren van de samenleving en het bedrijfsleven over specifieke kennis en bekwaamheden

beschikken die relevant is voor het keuzevak.⁵ Geeft een (gast)docent enkel een keuzevak, dan kan hij een bekwaamheidserkenning voor dat keuzevak aanvragen. In de aanvraag onderbouwt de docent dat hij voldoende bekwaam is om het keuzevak te geven. Een bekwaamheidserkenning is alleen nodig wanneer op jaarbasis meer dan 160 uur wordt lesgegeven.

Onze referentie
1188551

Om de bevoegdheid voor beroepsgerichte keuzevakken goed te regelen, vindt in samenwerking met de scholen en vmbo-platforms nadere uitwerking plaats. Naar verwachting wordt de bevoegdheid voor de keuzevakken in 2018 in regelgeving vastgelegd.

5. Wat zijn de subsidiemogelijkheden voor de kosten voor scholing naar bevoegdheid en bekwaamheidsonderhoud?

Zowel voor bekwaamheidsonderhoud als voor scholing gericht op het verkrijgen van een passende bevoegdheid subsidieert OCW het volgen van die scholing.

1. Gesubsidieerd aanbod van bijscholing gericht op bekwaamheidsonderhoud

Sinds 2016 is een gesubsidieerd bijscholingsaanbod gericht op het bekwaamheidsonderhoud beschikbaar. Cursisten betalen een geringe eigen bijdrage. Er is zowel profielgebonden scholing beschikbaar, als profieloverstijgende scholing op het terrein van loopbaanoriëntatie en beroepskeuze, evenals het maken van schoolexamens. Het aanbod wordt voortdurend aangevuld. Leraren kunnen inschrijven op scholing via www.bijscholingvmbo.nl.

2. Subsidie voor scholing gericht op een passende bevoegdheid

Ook voor scholingstrajecten die voorwaardelijk zijn voor een bevoegdheid, bekwaamheidserkenning of ontheffing voor de vmbo-profielvakken is subsidie beschikbaar:

a) Huidig: subsidie op basis van tijdelijk beleidskader

Voor deelnemers aan de minor D&P en het certificeringstraject MVI kan het bevoegd gezag de scholingskosten nu al vergoed krijgen. Tot de inwerkingtreding van een nieuwe, structurele regeling (zie onder b) kan subsidie worden aangevraagd voor deelname aan trajecten die uiterlijk in het schooljaar 2017-2018 worden afgerond. Voor scholing die later wordt afgerond kan een beroep worden gedaan op de structurele regeling. Meer informatie over de subsidiemogelijkheden op basis van het beleidskader vindt u op: <https://www.dus-i.nl/subsidies/k/korte-opleidingen-vmbo-leraren>.

b) Verwacht: subsidie vanuit structurele subsidieregeling

Deze zomer publiceer ik een subsidieregeling voor deelname aan de scholingstrajecten die genoemd zijn in de beleidsregel en conversietabel. Deze vervangt het tijdelijke beleidskader zoals hierboven onder a) beschreven. In de subsidieregeling wordt voor het vmbo opgenomen:

- de bijscholing voor UV-docenten (profielvak Zorg & Welzijn);

---

⁵ Gastdocenten geven les onder verantwoordelijkheid van een door de school aangewezen docent. Zie artikel 33 lid 15 van de WVO.

- het certificeringstraject voor docenten Media, vormgeving & ICT (profielvak MVI);
- de minoren voor het lesgeven binnen Maritiem & Techniek (profielvak en keuzevakken);
- de minor Dienstverlening & producten (profielvak D&P);
- de scholing Transport (profielvak M&T);
- de scholing Recreatie (profielvak HBR).

Onze referentie
1188551

6. Voor mijn leraar is niks geregeld: wat nu?

Het kan voorkomen dat de beschreven oplossingen niet toereikend zijn voor de situatie van één of meer van uw docenten. Daar waar het om grotere groepen docenten gaat, zijn er wellicht mogelijkheden om voor die groep een formele route naar bevoegdheid vast te leggen. Als u van mening bent dat het nodig is om voor een specifieke groep docenten de mogelijkheden voor een formele oplossing te onderzoeken, kunt u dit melden bij de stichting platforms VMBO (info@nieuwvmbo.nl). Het platform zal dit dan bespreken met de lerarenopleidingen en OCW.

Voor alle docenten die in opleiding moeten om bevoegd te worden, adviseer ik u in gesprek te gaan met de lerarenopleiding over de mogelijkheden bevoegd te worden en daarbij te informeren naar de mogelijkheden voor individueel maatwerk. Mogelijk is kennis en werkervaring die binnen of buiten het onderwijs is opgedaan, aanleiding voor het verlenen van vrijstellingen. Het verlenen van vrijstellingen is aan de opleiding en wordt op individuele basis beoordeeld.

Als u na lezing van deze brief nog vragen heeft over of uw docenten bevoegd zijn, dan kan de helpdesk van DUO u helpen. De helpdesk is bereikbaar via e-mail: ks.dw@duo.nl of via het telefoonnummer 050-599 8036.

Tot slot

De invoering van profielen in het vmbo is een wezenlijke vernieuwing die niet van de ene op de andere dag is afgerond. Tijdens mijn bezoeken aan scholen en in gesprekken met leraren, schoolleiders, bestuurders en leerlingen ervaar ik energie en inzet om deze vernieuwing tot een succes te maken. Ik hoop dat deze brief verheldert hoe in het vernieuwde vmbo de beroepsgerichte profielvakken bevoegd worden gegeven. Ik wens uw school en docenten veel succes met de overgang naar het vernieuwde vmbo.

Met vriendelijke groet,

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Sander Dekker
namens deze,
de directeur-generaal Primair en Voortgezet Onderwijs,

Alida Oppers